

De meerwaarde van actieonderzoek bij complexe vraagstukken

Het is... complex

Als we bij een vraag of probleem met onze handen in het haar zitten, is het verleidelijk om te verzuchten "dat het complex is". Maar wat bedoelen we daarmee? Vraagstukken zijn complex wanneer ze worden gekenmerkt door een grote mate van onvoorspelbaarheid en onzekerheid. Dit is het resultaat van veel factoren die op elkaar inwerken en niet los van elkaar te begrijpen zijn. Denk bijvoorbeeld aan vraagstukken op het gebied van klimaatcrisis, vergrijzing of migratie. Bij zulke vraagstukken spelen er veel belangen, perspectieven en ontwikkelingen. Het geheel is hier meer dan de som der delen; juist de interacties tussen de verschillende factoren maakt het vraagstuk complex en de uitkomst onzeker.

Complexe vraagstukken laten zich niet zomaar oplossen of beantwoorden. Ze volstaan niet met interventies die zich richten op de specifieke onderdelen. Zo is de klimaatcrisis niet op te lossen door een eenzijdige, technische focus op maatregelen om stikstof te verminderen. Ook zijn het vraagstukken waarbij de praktijk altijd weerbarstiger blijkt te zijn dan 'top down' bedacht kon worden.

Nu kan je aardig moedeloos worden van dit verhaal. Toch is het mogelijk om bij complexe vraagstukken niet met je handen in het haar te blijven zitten. Het is mogelijk om onzekerheid en onvoorspelbaarheid als een uitnodiging te zien voor leren, onderzoeken en veranderen. We geloven dat de constatering "Het is complex" met enthousiasme kan worden uitgeroepen.

Actieonderzoek

Actieonderzoek is een vorm van onderzoek die de kunst verstaat van complexiteit. Het is een manier van onderzoeken waarin praktijkverandering centraal staat: je wilt iets in de praktijk veranderen én je wilt kennis ontwikkelen over hoe die verandering tot stand komt. Waar het in onderzoek gebruikelijk is om pas aan het einde acties aan te bevelen, keert actieonderzoek het om: door samen met belanghebbenden op een onderzoekende en lerende manier aan de slag te gaan met de gewenste verandering, ontstaat bruikbare kennis die meteen kan worden toegepast. Daarbij zijn een aantal uitgangspunten leidend:

Uitgangspunten actieonderzoek

- Belanghebbenden gaan vanuit **gelijkwaardigheid** aan de slag met hun gedeelde veranderwens. Ze leren van en met elkaar door vanuit een gelijkwaardige houding perspectieven, ervaringen en expertises met elkaar te delen en op te doen.
- **Participatie** van belanghebbenden is onmisbaar. Zij zijn waar mogelijk mede-onderzoeker van hun eigen praktijk.
- Actieonderzoek beweegt mee met de weerbarstige werkelijkheid. Het is een **adaptief en flexibel** proces waarin evaluatie en reflectie gaandeweg leidt tot aanpassing van de aanpak.
- In actieonderzoek is er sprake van een **open uitkomst**. Door open te staan wat er tijdens het onderzoek gebeurt sluit de oplossing of het eindproduct beter aan bij wat er in de praktijk nodig is. Bovendien is het onderzoek zelf ook een interventie die al tijdens het onderzoek tot een praktijkverbetering leidt.

Regioplan en actieonderzoek

Regioplan werkt aan beter beleid voor een betere samenleving. Al sinds 1984 zijn we partner voor maatschappelijke impact. Dat doen we door onze opdrachtgevers te helpen bij het onderzoeken, uitvoeren en ontwikkelen van beleid. Steeds vaker voeren we ook actieonderzoek uit, omdat het een effectieve manier is om maatschappelijke impact te realiseren. We bieden hiervoor verschillende diensten aan, als opdrachtnemer, samenwerkingspartner of vanuit detachering. We gaan graag in gesprek over de deze en andere mogelijkheden.

Onze diensten in het kort

We voeren actieonderzoek uit

Samen met belanghebbenden maken we een plan voor het actiegericht onderzoeken van de gewenste praktijkverandering en voeren deze samen uit. Soms ligt er al een duidelijke opdrachtschrijving; soms denken we vanaf de start mee wat er nodig is, vanuit een eerste behoefte of wens.

We coachen, adviseren en begeleiden bij actieonderzoek

Wie zelf actieonderzoek uitvoert, weet dat het een complexe manier van onderzoeken is die veel reflectie vraagt. Het kan daarom behulpzaam zijn om een fris perspectief, een 'kritische vriend', een spiegel, een sparringpartner of ervaren projectleider te hebben. Vanuit onze ruime ervaring kunnen wij die rol vervullen.

We maken kennis van actieonderzoek inzichtelijk

We delen onze expertise op het gebied van actieonderzoek door op aanvraag artikelen en publicaties te schrijven en trainingen, masterclasses of cursussen op maat te verzorgen. Bijvoorbeeld over methoden of participatie in onderzoek.

Meer weten?

Kijk op onze [website](#) of neem vrijblijvend contact op met actieonderzoeker Stefanie de Cuba via stefanie.de.cuba@regioplan.nl